

**ТОКТОМ
ПОСТАНОВЛЕНИЕ**

_____ № _____

с. Полтавка а.

**Ынтымак айылдык аймагынын жергиликтүү жамаатынын уставын
бекитүү жөнүндө**

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча мамлекеттик агенттиги тарабынан иштелип чыккан Жергиликтүү жамааттын типтүү уставынын жаңы редакциясынын негизинде, ошондой эле Кыргыз Республикасынын "Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө" 2021-жылдын 20-октябрындагы № 123 Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жөнүндө" Мыйзамына таянып, Ынтымак айыл аймагынын уюштуруучулук жана ченемдик укуктук актыларын Кыргыз Республикасынын актуалдуу мыйзамдарына ылайык келтирүү, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын натыйжалуу ишин уюштуруу, жергиликтүү жамааттын ичиндеги мамилелерди жөнгө салуу жана жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүдө жарандардын жигердүүлүгүн жогорулатуу максатында, Устав долбоорун карап жана талкуулап чыккандан кийин, Ынтымак айылдык кеңеши токтом кылат:

1. Чүй облусунун Жайыл районундагы Ынтымак айылдык аймагынын жергиликтүү коомчулугунун Уставы жаңы редакцияда № 1 тиркемеге ылайык бекитилсин.
2. Ынтымак айыл кеңешинин 2024-жылдын 03-декабрындагы № 4 "Ынтымак айыл аймагынын жергиликтүү коомунун уставын бекитүү жөнүндө" мурда күчүндө болгон токтому күчүн жоготту деп таанылсын.
3. Токтом айыл өкмөтүнүн сайтына жайгаштырылсын жана Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестрине каттоо жана киргизүү үчүн Чүй-Бишкек Юстиция башкармалыгына жөнөтүлсүн.

4. Токтомдун аткарылышын көзөмөлдөөнү Ынтымак айылдык кеңешинин жооптуу катчысына жана Ынтымак айыл өкмөтүнүн башчысына жүктөлсүн.

Таркатылсын: иш кагаздарына, Ынтымак айыл өкмөтү, Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлиги.

Төрөгө

К. Асанов

**Ынтымак, айыл аймагынын
жергиликтүү жамааттын
УСТАВЫ**

Биз, Ынтымак айыл аймагынын жергиликтүү жамааты, өз аймагыбызда жергиликтүү маанидеги маселелерди өз демилгебиз жана өз жоопкерчилигибиз менен чечүү укугубузду жана милдетибизди сезүү менен өзүбүздүн территориябыздагы жашаган жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн жана башка жарандардын бузулбас биримдигин, ынтымагын, коомдук тартипти жана тынчтыкты курууну камсыз кылууну, айыл аймагыбызды өнүктүрүүнү максат кылып; жергиликтүү жамааттын ички жашоо-тиричилигинин негизги принциптерин жана эрежелерин күндөлүк турмушка киргизүүнү көздөп, ушул уставды кабыл алабыз.

1. Жалпы жоболор

1.1. Айыл аймагынын жергиликтүү жамаатынын Уставы — жергиликтүү жамааттын жыйындарында (чогулуштарында) же курутайларында талкуунун жыйынтыгы боюнча айылдык кеңештин токтому менен бекитилген, жергиликтүү жамааттын жашоотурмушун, мүчөлөрүнүн укуктарын жана милдеттерин, жергиликтүү маанидеги маселелерди жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу ишин жөнгө салган негизги документ.

1.2. Устав Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жергиликтүү жамааттын ички жашоосунун негизги принциптерин, мүчөлөрүнүн укук-милдеттерин, жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүдөгү жамаат менен жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын өз ара мамилелерин, анын ичинде бюджеттик процесске катышуусун аныктайт.

1.3. Устав Ынтымак айыл аймагында бардык жеке жана юридикалык жактар үчүн аткарууга милдеттүү.

2. Негизги түшүнүктөр

Жергиликтүү жамаат - айыл аймагында туруктуу жашаган Кыргыз Республикасынын жарандары. Жергиликтүү маанидеги маселелер - жергиликтүү жамааттын жашоосуна тиешелүү маселелер. Өткөрүлүп берилген мамлекеттик ыйгарым укуктар - мамлекеттик органдардан жергиликтүү өз алдынча башкарууга берилген айрым ыйгарым укуктар.

Демилгелүү топтор — жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан түзүлгөн ыктыярдуу бирикмелер (элдик демилге, көйгөйдү чечүү, чогулуш/жыйындарды өткөрүү топтору).

Муниципалдык менчик — жергиликтүү өз алдынча башкаруунун менчиги жана киреше булагы.

Жергиликтүү ченем чыгаруу демилгеси — жергиликтүү актыларды сунуштоо, ченемдик укуктук актылардын долбоорун (токтомдун долбоорун) иштеп чыгууга жана жергиликтүү кеңештин кароосуна белгиленген тартипте киргизүүгө жергиликтүү жамааттын укугу.

Жарандардын чогулушу/жыйындары, коомдук угуулар, муктаждыктарды иликтөө — жергиликтүү маанидеги маселелерди талкуулоо жана чечүү формалары.

3. Айылдык аймактын территориясы

3.1. Административдик-аймактык чек аралардын ичинде жайгашкан жерлерди өзүнө камтыйт.

3.2. Айылдык аймактын территориясы төмөндөгү айылдарды өзүнө камтыйт:

- Полтавка айылы;
- Малтабар айылы;
- Орто - Суу айылы;
- Петропавловка айылы;
- Кызыл - Дыйкан айылы.

4. Жергиликтүү жамаат

4.1. Жергиликтүү жамаатты Ынтымакайыл аймагында туруктуу жашап, жалпы кызыкчылыктары менен биригип, жергиликтүү маанидеги маселелерди өз жоопкерчилиги астында чечүүгө милдеттүү болгон Кыргыз Республикасынын жарандары түзөт.

4.2. Жаш курагы 16 жаштан жогорку мүчөлөр жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына катышууга тең укуктуу.

4.3. Жергиликтүү жамаат эл аралык, республикалык бирликтерге жана ассоциацияларга киргенге укуктуу.

4.4. Жергиликтүү жамаат, улуттук, тарыхый, маданий жана башка жергиликтүү салттарды жана өзгөчөлүктөрдү чагылдырган, жергиликтүү кеңештин чечими менен бекитилген расмий символдорду белгилөө укугуна ээ.

5. Жергиликтүү жаматтагы мүчөлүк

5.1. Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен белгиленген тартипте каттоодон өткөн жаран жергиликтүү жамааттын мүчөсү деп эсептелет.

5.2. Жаран туруктуу же көпчүлүк убакта жаран бир жерде жашаса Кыргыз Республикасынын жарандары, шайлоо жана шайлануу укугусуз, жергиликтүү жамааттын укуктарынан пайдалана алышат.

6. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн укуктары

6.1. Укуктары:

- Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына шайланууга жана шайлоого;
- демилгелүү топторду түзүү жана долбоорлорду иштеп чыгууга, айылдын муктаждыктарын изилдөөгө, инвестиция тартууга жана сунуштарды киргизүүгө катышуу;
- шайлоолордо жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында иштөөгө катышуу;
- жергиликтүү өз алдынча башкаруу жана мамлекеттик органдарга арыздар, даттануулар жана маалымат суроолору менен кайрылуу, мамлекеттик жана кызматтык сырлардан башка, маалымат алуу;
- коомдук иш-чараларга, айылдык жыйындарга, коомдук угуулардын, айылдык кеңештин сессияларына жана комиссиялардын отурумдарына катышуу;
- башка мүчөлөрдөн Уставды жана мыйзамдарды сактоосун талап кылуу, зарыл болсо укук коргоо органдарына кайрылуу;
- жергиликтүү бюджетти түзүүгө катышуу жана чыгымдар боюнча маалымат алуу;
- ыктыярдуу түрдө жергиликтүү жамааттан чыгуу;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана коомчулуктун Уставы менен белгиленген башка укуктарды жүзөгө ашыруу.

- жергиликтүү өз алдынча башкарууну жүзөгө ашырууда Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларды кошпогондо, жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн укуктарын чектөөгө жол берилбейт жана чектөө соттук тартипте даттанылышы мүмкүн.

6.2. Милдеттери:

- Конституцияны, мыйзамдарды жана Уставды сактоо;
- башка мүчөлөрдүн укуктарын урматтоо;
- дискриминацияга жол бербөө;
- этникалык жана социалдык конфликттерди алдын алуу;
- жаратылышты жана муниципалдык менчикти коргоо;
- санитардык эрежелерди сактоо;
- жайыт, суу жана коомдук жайлар боюнча эрежелерди сактоо.
- мыйзамдын чегинде белгиленген салыктардын жана жыйымдардын баардык түрлөрүн кечиктирбей өз убагында төлөө;
- турмуш-тиричилик шартын жакшыртууга багытталган баардык коомдук пайдалуу жумуштарга (социалдык багыттагы объектилерди, жолдорду, көпүрөлөрдү, оңдогон арыктарды, көчөлөрдү, санитария боюнча тазалоого, көрктөндүрүүгө, жашылдандырууга жана башка максаттарында уюштурулган ашарларга) катыша алат;
- калктуу конуштардагы жалпы колдонуудагы жерлерде жүргөндө тазалыкты сактоо;
- калктуу конуштарда мал кармоодо айдоолорду майкандоого, талаадагы айыл чарба өсүмдүктөрүнүн жыйналган түшүмүн керектөөдөн чыгаруу же жок кылуу, бак-дарактарга зыян келтирүүгө жол бербөөгө, санитардык, ветеринардык жоболорду сактоо;
- мал жайууда малды Кыргыз Республикасынын «Жайыттар жөнүндө» мыйзамына ылайык жайытка чыгарууга, же атайын мал жайууга ылайык жерлерге жайуу;
- ар бир улуттун намысын жана каада-салттарын урматтоого, улуттар аралык ынтымакты, биримдикти чыңдоо, ар бир улуттун маданиятын өркүндөтүүгө көмөк көрсөтүү;
- уруксатсыз аңчылык кылууга жана балык уулоого, жаратылыштагы жапайы жаныбарларга, өсүмдүктөргө бүлгүн салууга жол бербөө;
- үй бүлөлүк салтанаттарды, маркумду акыркы сапарга узатуу зыйнаттарын жамааттар тарабынан кабыл алынган жобонун негизинде өткөрүү.

7. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу

7.1. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу - жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө багытталган өз кызыкчылыктарындагы жана өз жоопкерчилигиндеги өз алдынча ишмердүүлүгү Конституцияда белгиленген.

7.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жергиликтүү жамааттар тарабынан өкүлчүлүктүү (жергиликтүү кеңештер) жана аткаруу органдары (айыл өкмөтү) аркылуу, ошондой эле жарандардын түздөн-түз катышуу жолу менен жүзөгө ашырылат.

7.3. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү ошондой эле өз демилгеси, өз каражаттарынын жана башка тараптардын каражаттарынын эсебинен жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү аркылуу да жергиликтүү өз алдынча башкарууну ишке ашырышат.

8. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары

8.1. Ынтымак айылдык аймагынын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары - жергиликтүү кеңештер, айыл өкмөтү өз ишин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын, мыйзамдарынын, башка ченемдик укуктук актыларынын, ушул Уставдын негизинде жалпы калктын атынан ачык жана жергиликтүү жамааттын кызыкчылыктарында жүзөгө ашырышат, анын алдында жооптуу болушат. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары (айыл өкмөтү, жергиликтүү кеңеш) Кыргыз

Республикасынын жарандарынын мамлекеттик жана жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышууга конституциялык укуктарын ишке ашыруу үчүн шарттарды түзүү боюнча мамлекеттик органдар менен тыгыз өз ара аракетте иштейт.

8.2. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана алардын жетекчилери, жергиликтүү кеңештин депутаттары мезгил-мезгили менен бирок жылына бир жолудан кем эмес жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн алдында отчет берип турушат. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары мамлекеттин жана жергиликтүү жамааттын алдында жооптуу.

8.3. Айыл өкмөтү маанилүү маселелер боюнча чечим кабыл алуунун алдында, жергиликтүү кеңештин кароосуна жалпы жамаатка тиешелүү чечимдердин долбоорлорун даярдап киргизүү үчүрүндө жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн пикирлерин жана сунуштарын сурап билүүгө, алар кабыл алынгандан кийин жамааттын мүчөлөрүн кабарландырууга милдеттүү.

8.4. Жергиликтүү кеңеш өзүнүн сессиясынын датасы жана күн тартиби жөнүндө алдын ала жарандарга маалымдоого, алардын сессияга, жыйындарга катышуусуна шарт түзүүгө, ошондой эле кабыл алынган чечимдер боюнча жергиликтүү жамаатты маалымдоого милдеттүү. Конституцияга жана мыйзамга каршы келген, улуттук коопсуздукка коркунуч келтирген аракеттерди жасоого укугу жок.

9. Жергиликтүү маанидеги маселелер

9.1. Жергиликтүү маанидеги маселелер – бул айыл аймагынын жашоотурмушунун тутумунун иштешин жана өнүгүшүн уюштуруу, жергиликтүү жамааттын жашоо тиричилигин жана башка таламдарын канааттандырууну камсыз кылуу үчүн жергиликтүү жамааттын жана анын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагына берилген маселелер.

9.2. Жергиликтүү жамааттар менен жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары мамлекеттик органдардын компетенциясына кирбеген жана КР мыйзамдарында карамакаршы келбеген шартта өздөрүнүн географиялык, салттык, этностук, чек-аралык жана башка өзгөчөлүктөрүнө байланыштуу жергиликтүү маанидеги кошумча маселелерди жергиликтүү жамааттын Уставында белгилөөгө укуктуу.

9.3. Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүү боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана жергиликтүү жамааттын өз ара мамилелеринин тартиби Кыргыз Республикасынын мыйзамы, башка ченемдик укуктук актылары, ошондой эле жергиликтүү жамааттын уставы менен белгиленет.

9.4. Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүнүн натыйжалары боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана жергиликтүү жамааттын жарандардын демилгеси боюнча өз алдынча түзүлгөн топтору тиешелүү аймактын жергиликтүү жамаатына отчет берет.

10. Жергиликтүү коомдук уюмдар

10.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү аймакты өнүктүрүү максатында ардагерлер, аксакалдар, аялдар жана жаштар башка коомдук уюмдарды түзүүгө укуктуу.

10.2. Бул уюмдардын уюштуруу формалары ушул Уставда же алардын ички жоболорунда аныкталат.

11. Жарандардын тикелей эрк билдирүү формалары

11.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү маанилүү жергиликтүү маселелер боюнча курултайларды, жыйындарды (чогулуштарды) жана коомдук угууларды өткөрүүгө укуктуу.

11.2. Жыйындардын жана курултайлардын кабыл алынган сунуштамалары жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына кароого жиберилет.

11.3. Жамааттын мүчөлөрү менен кеңири талкуулоону талап кылган жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча чечимдерди кабыл алуу үчүн жергиликтүү коомчулук төмөнкү тикелей эрк билдирүү формаларын колдонууга укуктуу:

- жыйындар (чогулуштар);

- коомдук угуулар;

ушул Уставда каралган башка формалар.

11.4. Тикелей эрк билдирүүнүн формалары коомчулуктун ачык-айкындуулугун жана мүчөлөрдүн кеңири катышуусун камсыз кылууга багытталат.

11.5. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аймактын жашоо тиричилигин уюштуруу, социалдык-экономикалык пландаштыруу жана калкка кызмат көрсөтүү үчүн жергиликтүү маанидеги маселелерди чечет (КР “Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө” Мыйзамы, (27-берене).

11.6. Мамлекеттик органдардын ыйгарым укугуна кирбеген жана мыйзамдарга каршы келбеген, жергиликтүү жамаат өзүнүн өзгөчөлүктөрүнө (географиялык, салттык, этностук ж.б.) жараша кошумча маселелерди жергиликтүү жамааттын Уставында аныктоого укуктуу.

12. Жергиликтүү ченем чыгаруу (элдик) демилгеси

12.1. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча токтоом долбоорун демилгелөө укугуна ээ. Жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан ченем чыгаруу демилгеси тартибинде иштелип чыккан жана айылдык кеңешке киргизилген токтомдун долбоору милдеттүү түрдө демилгечилердин жана башка кызыкдар тараптардын өкүлдөрүнүн катышуусунда каралууга жатат.

12.2. Чет элдиктер, эркиндигинен ажыратылган, мыйзамсыз аракетке жөндөмсүз жарандар демилгеге катыша албайт.

12.3. Элдик ченем жаратуу демилгени ишке ашырууга Кыргыз Республикасынын бардык аймагында - айыл аймагында согуштук же өзгөчө кырдаалдар киргизилген шарттарда жол бербейт.

12.4. Ченем жаратуу демилгеси иретинде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама-каршы келген жергиликтүү кеңештин токтомунун долбоорлору жергиликтүү кеңешке киргизилбейт.

13. Демилгелүү топтун иши

13.1. Жергиликтүү кеңештин токтомунун долбоорун демилгелөө жана киргизүү тууралуу сунуш менен чыккан жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү элдик демилгени ишке ашыруу үчүн курамы 7-11 адамдан турган демилгечи топто түзүшөт. Айыл аймагында жашап турган жана 18 жашка чыккан жергиликтүү жамааттын мүчөсү демилгечи топтун мүчөсү боло алат (Демилгечи топтун мүчөлөрүнүн саны жергиликтүү жамааттын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары ыктыяры менен белгиленет).

13.2. Демилгечи топ токтомдун долбоорун демилгелеген жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн керектүү санынын колу коюлгандыгын тастыктаган баракчаларды топтоп бүткөндөн кийин токтомдун долбоорун жергиликтүү кеңешке киргизет.

Эскертүү:

Жергиликтүү ченем жаратуу демилгесине укуктуу жергиликтүү жамааттын мүчөлөрүнүн саны, калкынын саны 6001ден 20000 ге чейинки айылдык аймактарда 600 адамды.

13.3. Токтомдун долбоорун кароо тууралуу арызга төмөндөгүлөр кошо тиркелет:

- токтомдун долбоорун жергиликтүү кеңештин кароосуна киргизүү тууралуу чечим кабыл алынган демилгечи топтун жыйналышынын протоколу;
- токтомдун долбоорунун тексти, ошондой эле анын электрондук версиясы;
- маалымкат-негиздеме;
- жергиликтүү кеңештин мурда кабыл алынган токтомуна өзгөртүүлөр жана/же толуктоолор киргизилген учурда салыштырма таблица;
- төмөндөгү маалыматтар (жергиликтүү жамааттын мүчөсүнүн фамилиясы, аты, атасынын аты, туулган датасы, жашаган (туруктуу) жери, паспортунун сериясы жана номери, жергиликтүү кеңешке демилгечи топ даярдаган токтомдун долбоорун киргизүү үчүн коюлган колу) камтылган кол коюу барагы.

13.4. Элдик демилге иретинде жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан киргизилген жергиликтүү кеңештин токтомунун долбоору жергиликтүү кеңеш тарабынан милдеттүү түрдө эң жакынкы өтө турган кезектүү (кезексиз) туруктуу комиссиянын жыйынында жана жергиликтүү кеңештин сессиясында каралууга жатат. Аталган долбоорду жергиликтүү кеңештин туруктуу комиссиясынын жыйынында жана сессиясында кароо демилгечи топтун мүчөлөрүнүн милдеттүү түрдө катышуусу менен жүргүзүлөт.

13.5. Жергиликтүү кеңеш мөөнөтүнөн мурда ишин токтоткон учурда жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү тарабынан киргизилген токтомдун долбоору өз күчүн сактап калат жана жаңы чакырылыштагы жергиликтүү кеңеш тарабынан каралууга жатат.

13.6. Элдик демилге укугун эркин ишке ашырууга күч колдонуу, коркутуу, бурмалоо же бөгөт коюу аракеттери мыйзам боюнча жоопкерчиликке тартылат.

14. Элдик жыйын (чогулушту)

14.1. Элдик жыйын (чогулуш) жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча жергиликтүү жамааттын пикирлерин эске алуу, айыл өкмөтүнүн башчысынын жана айылдык кеңештин депутаттарынын маалыматтарын угуу жана талкуулоо максатында өткөрүлөт.

14.2. Элдик жыйын (чогулуш) бир көчөнүн, кварталдын, кичи райондун же айылдын жашоочуларынын катышуусу менен өткөрүлөт жана анын жыйынтыгында сунуштар кабыл алынат.

14.3. Элдик жыйын (чогулуш) ачык-айкын өткөрүлөт. Түшкөн суроолорго жана сунуштарга мүмкүнчүлүккө жараша ошол жерде жооп берилет, жооп берүүгө мүмкүн болбогон учурда алар жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан 3 күндүн ичинде каралып, жыйынтыгы жазуу жүзүндө билдирилет.

14.4. Элдик жыйындарды (чогулуш) өткөрүүгө байланышкан чыгымдар жергиликтүү бюджеттин эсебинен жабылат.

15. Элдик жыйында (чогулуш) каралуучу маселелер

15.1. Элдик жыйында (чогулуш) төмөнкү маселелер каралат:

- жергиликтүү жамааттын уставынын долбоору жана ага өзгөртүүлөр;
- аймакты өнүктүрүү программалары жана пландары (СЭӨП ж.б.);
- айылдын, көчөнүн, кварталдын көйгөйлөрүн чечүү боюнча биргелешкен аракеттер;
- этностор аралык ынтымакты бекемдөө жана алдын алуу иштери;
- муниципалдык менчикти пайдалануу маселелери;
- коммуналдык кызматтар жана тарифтер боюнча сунуштар;

- көрктөндүрүү, турак жай жана инфраструктура маселелери;
- курулуш, архитектура жана башкы план маселелери;
- элдик демилгелер;
- айыл өкмөтүнүн башчысынын жана айылдык кеңештин депутаттарынын отчеттору;
- административдик-аймактык өзгөрүүлөр боюнча маселелер;
- жергиликтүү жамааттын жашоосуна байланышкан башка маселелер.

16. Элдик жыйынды (чогулушту) өткөрүүнүн демилгеси жана мезгилдүүлүгү

16.1. Элдик жыйын (чогулуштар), айыл өкмөтүнүн башчысы, жергиликтүү кеңеш, депутаттар же жергиликтүү жамааттын демилгеси менен, бирок жылына эки жолудан кем эмес өткөрүлөт.

16.2. Кечиктирилгис маселелер боюнча чогулуштар шашылыш тартипте алдын ала кабарлоо менен чакырылышы мүмкүн.

16.3. Демилгелүү топтун минималдуу саны жергиликтүү жамаат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан аныкталат.

16.4. Демилге жазуу жүзүндө айыл өкмөтүнүн башчысына же айылдык кеңештин төрагасына берилет.

17. Элдик жыйынды (чогулушту) өткөрүү жөнүндө кайрылуу

17.1. Кайрылууда жыйынды (чогулушту) өткөрүүнүн негиздемеси, болжолдуу катышуучулардын саны, өткөрүлүүчү орду жана каралуучу маселелер көрсөтүлөт.

17.2. Кайрылуу 14 күндүн ичинде каралат.

17.3. Кайрылуу мыйзам талаптарына туура келбеген учурда, же маселени башка жол менен чечүүгө мүмкүн болсо, чогулушту өткөрүүдөн баш тартылышы мүмкүн.

17.4. Жыйынды (чогулуш) өткөрүүдөн баш тартуу жөнүндө чечим сот тартибинде даттанылышы мүмкүн.

18. Элдик жыйынды (чогулушту) уюштуруу

18.1. Жыйынды (чогулушту) өткөрүү жөнүндө чечимде өткөрүлүүчү орду, датасы, убактысы жана күн тартиби көрсөтүлөт.

18.2. Жашоочуларга жыйын (чогулуш) боюнча маалымат кеминде 5 күн мурда маалымдалат.

18.3. Айыл өкмөтү жыйынды (чогулушту) уюштурууну, катышуучулардын эркин келүүсүн, протокол жүргүзүүнү жана жыйынтык документтерди даярдоону камсыз кылат.

19. Элдик жыйынды (чогулушту) өткөрүүнүн тартиби

19.1. Жыйында (чогулушта) төрага жана катчы шайланат, күн тартиби көпчүлүк добуш менен бекитилет.

19.2. Жыйында (чогулушта) баяндамалар угулат, суроолор жана сунуштар айтылат.

19.3. Чечимдер жана сунуштар ачык добуш берүү менен жөнөкөй көпчүлүк добуш аркылуу кабыл алынат.

19.4. Жыйындын (чогулуштун) жыйынтыктары протокол менен таризделип, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына өткөрүлөт.

19.5. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары кабыл алынган сунуштар боюнча бир айдын ичинде калкка маалымат берүүгө милдеттүү.

19.6. Жыйындын (чогулуштун) укук ченемдүүлүгү катышуучулардын минималдуу саны менен аныкталат, ал жергиликтүү жамаат тарабынан белгиленет.

20. Коомдук угуулар

20.1. Коомдук угуулар - жергиликтүү маанидеги маселелер боюнча калктын пикирин угуу, сунуштарды жана сын-пикирлерди алуу максатында жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын демилгеси менен өткөрүлүүчү ачык талкуу.

20.2. Коомдук угуулар калктын талкууланып жаткан чечимге болгон мамилесин аныктоого, жарандардын суроо берүүсүнө, сунуш киргизүүсүнө жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишин жакшыртууга багытталат.

20.3. Коомдук угуулар жергиликтүү жамааттын пикири өзгөчө мааниге ээ болгон маселелер боюнча өткөрүлөт.

20.4. Коомдук угуулар төмөнкү маселелер боюнча өткөрүлүшү мүмкүн:

- жергиликтүү бюджетти түзүү жана аткаруу;
- өнүктүрүү программаларынын жана пландарынын долбоорлору (СЭӨП, ж.б.);
- муниципалдык менчикти башкаруу;
- коммуналдык кызматтарга тарифтерди бекитүү;
- жергиликтүү жамааттын жашоо-турмушуна байланышкан башка маселелер.

20.5. Коомдук угуулар, мүмкүн болушунча, бир гана маселе боюнча өткөрүлөт.

20.6. Коомдук угуулар жергиликтүү бюджет жана өнүктүрүү программалары боюнча милдеттүү түрдө, ал эми тарифтер жана башка маселелер боюнча зарылчылыкка жараша өткөрүлөт.

20.7. Коомдук угууларды уюштуруу жана өткөрүү айыл өкмөтү тарабынан жүзөгө ашырылат жана жергиликтүү бюджеттин эсебинен каржыланат.

20.8. Коомдук угуулар катышуучулардын минималдуу саны камсыз болгондо укук ченемдүү болуп саналат. Катышуучулардын саны жергиликтүү жамаат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан аныкталат.

21. Коомдук угууларды өткөрүүнүн тартиби

21.1. Коомдук угуунун датасы, орду, убактысы жана талкуулануучу маселеси алдын ала аныкталып, калкка жарыяланат.

21.2. Талкуулануучу документтердин долбоорлору коомдук угууга чейин калкка маалымат жеткирилет.

21.3. Коомдук угууда алып баруучу жана катчы дайындалып, сунуштар жана пикирлер протоколго киргизилет.

21.4. Коомдук угунун жыйынтыгы протокол менен таризделип, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан эске алынат.

21.5. Айыл өкмөтү коомдук угунун жыйынтыктары жөнүндө 10 күндүн ичинде калкка маалымат берет.

22. Жергиликтүү жамааттын жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө катышуусу

22.1. Жергиликтүү жамаат жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө айыл өкмөтү жана жергиликтүү кеңеш менен өз ара аракеттенүү аркылуу катышууга укуктуу.

22.2. Жергиликтүү жамааттын катышуусу муктаждыктарды биргелешип иликтөө, талкуулоо жана артыкчылыктуу маселелерди аныктоо аркылуу жүзөгө ашырылат.

22.3. Муктаждыктарды биргелешип иликтөө калктын ой-пикирин эске алуу менен өнүктүрүү программаларын жана пландарын иштеп чыгууга жана ишке ашырууга багытталат.

22.4. Жамааттын муктаждыктарын биргелешип иликтөө процессине төмөнкүлөр катыша алышат:

- жынысына, расасына, улутуна, тилине, туткан динине, кызматтык жана мүлктүк абалына көз карандысыз 18 жашка толгон жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү;
- мамлекеттик уюмдардын, ишканалардын, мекемелердин, мамлекеттик органдардын аймактык бөлүмчөлөрүнүн, коммерциялык жана коммерциялык эмес уюмдардын, коомдук бирикмелердин ж.б. өкүлдөрү;
- жергиликтүү кеңештин депутаттары;
- айыл өкмөтүнүн аппаратынын кызматкерлери.

23. Жергиликтүү жамааттын негизги принциптери:

- Жергиликтүү жамаат элдин биримдигин, ынтымагын, коомдук тартипти жана тынчтыкты сактоону, жашоо шартын жакшыртууну максат кылат.
- Аймакта жашаган элдин үрп-адаттын, салттын сактап, заман талабына ылайык өнүктүрөт.
- Ар бир жамаат мүчөсү коомдук жашоого активдүү катышууга, эрежелерди сактоого, жергиликтүү бийликке талап коюу менен бирге жардам берүү.
- Аймактын өнүгүшүнө салым кошуу — жамааттын толук кандуу жашоосунун негизги шарты.

23.1. Жергиликтүү жамаатты уюштуруунун жана активдештирүүнүн эрежелери:

- Жергиликтүү жамаат жарандардын демилгеси жана ыктыярдуулугу менен төмөндөн жогору карай (үй, көчө, кварталдан айыл чейин) түзүлөт. Катышуу таанышуу жана маалымат алмашуудан башталып, талкууга, андан кийин биргелешкен ишке өтөт.
- Биринчи этапта жашоочулар чогулуп таанышып, аймактагы көйгөйлөрдү аныкташат жана аларды чечүүгө даяр активдүү жарандар тандалат.
- Жергиликтүү жамааттын мүчөсү – шарттарды жакшыртуу үчүн бийликке гана талап коюу эмес, жамааттын ишине өз алдынча активдүү катышууну да талап кылат.
- Демилгечи жана активдүү жарандар жолугуп, тажрыйбалуу башка жамааттар менен таанышып, алардын ишин үйрөнүшөт.
- Бардык катышуучулар менен бирге эмгек акциясы (тазалоо, көрктөндүрүү, оңдоо) өткөрүлөт.

23.2. Жергиликтүү жамааттын ички жашоо-тиричилигинин эрежелери:

- Уставда мыйзамда так аныкталбаган же ишке ашыруусу татаал болгон, ошондой эле жергиликтүү бийликтин түз компетенциясына кирбеген маселелерди чечүү тартиби белгилениши мүмкүн.

Ички эрежелерди бузган учурда төмөнкү жаза чаралары колдонулат:

- эскертүү;
- Эрежелердин бузулушун каттоо өндүрүү иштери жамааттын кичи кеңеши тарабынан жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен биргеликте жүргүзүлөт.

23.3. Калктуу конуштарда мал, ит, мышык жана канаттууларды кармоо эрежелери:

- Мал-жандыктарды жана канаттууларды кармоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана тиешелүү эрежелерге ылайык жүргүзүлөт.
- Ар бир кожолук малын, ит-мышыгын өз убагында каттоодон өткөрүп, ветеринардык кароодон жана эмдөөдөн өткөрүүгө милдеттүү.
- Мал ээлери малын айыл өкмөтү белгилеген жайыттарга, көрсөтүлгөн мөөнөттө гана жаюуга тийиш.
- Жаныбарларды көчөлөрдө, сейил бактарда, аянттарда жана эс алуу жайларында бош багууга тыюу салынат. Ит-мышык кожоюну менен жипке байланган абалда болушу керек.
- Кароосуз калган жаныбарлар зыян келтирсе, эскертүү берилет.

- Тыюу салынган жайыттарга мал жаюуга, белгиленген убакыттан кеч же эрте көчүүгө болбойт. Кароосуз мал убактылуу кармоочу жайга айдалат.

- Айылдарда малды көзөмөлдөө үчүн бада уюштурулат. Эгинге же жер тилкелерине зыян келтирилсе, мал ээси же бадачы мыйзам чегинде жоопкерчилик тартат.

23.4. Калктуу конуштардагы жалпы пайдалануудагы жерлердин эрежелери:

- Жалпы пайдалануудагы жерлер – бардык адамдар эркин пайдалана алган коомдук аймактар.

- Жолдор, көчөлөр, тротуарлар, парктар, скверлер, аянттар, таштанды жайлары, көп кабаттуу үйлөрдүн подъезддери, чердак, подвал, үйдүн айланасы, көлмөлөр жана пляждар кирет.

- Бул жерлерди тазалоо жана сактоого жергиликтүү эл биргелешип жооп берет.

- Жалпы пайдалануудагы жерлердин чек-аралары так аныкталууга тийиш.

- Бул жерлерди жеке менчикке сатууга тыюу салынат.

- Убактылуу соода же тамак-аш жайларын коюуга уруксат берилиши мүмкүн.

- Жалпы пайдалануудагы жерлер өз багытына ылайык колдонулушу керек.

23.5. Калктуу конуштарда сугат суусун биргелешип пайдалануу эрежелери:

- Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары калкты сугат суусу менен камсыз кылууга милдеттүү.

- Суу пайдалануучулар болуп жарандар, уюмдар жана жеке жана юридикалык жактар эсептелет.

- Сугат суусу огородду, там арканы, эгинди жана малды сугаруу үчүн пайдаланылат.

- Айыл өкмөтү суу пайдалануучулар ассоциациясы (СПА) менен бирге сууну бөлүштүрөт, сугаруу убактысын жана кезектүүлүгүн бекитет жана көзөмөлдөйт.

- Сууну туура жана сарамжалдуу пайдалануу үчүн мураб дайындалат.

- Сууну максатсыз же ысырап менен пайдалануу эрежени бузуу болуп эсептелет жана айып пул салынат. Бузуу жоюлбаса, суу пайдалануу укугу чектелет.

- Бул укук бузуулар үчүн айып пулдар тиешелүү мамлекеттик жана жергиликтүү органдар тарабынан салынат.

23.6. Калктуу конуштарда ичүүчү сууну биргелешип пайдалануу эрежелери:

- Ичүүчү сууну колдонуу “Ичүүчү суу жөнүндө” КР Мыйзамы менен жөнгө салынат.

- Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары калкты таза ичүүчү суу менен камсыз кылууга милдеттүү.

- Айылдарда суу менен камсыз кылууну "Полтавка" муниципалдык ишканасы келишимдин негизинде ишке ашырат. -Суу керектөөчүлөр ичүүчү суунун сапаты жана анын стандарттарга ылайыктыгы жөнүндө маалымат алууга укуктуу.

Абоненттер милдеттүү:

- суу эсептегичти (водомерди) орнотууга, сактоого жана тоңуудан коргоого;

- керектелген суу үчүн эсептегичтин көрсөткүчү боюнча өз убагында акы төлөөгө.

- Суунун сапаты кооптуу болсо, тиешелүү кызматтар калкты дароо кабардар кылууга тийиш.

- Бул укук бузуулар үчүн айып пулдар тиешелүү мамлекеттик жана жергиликтүү органдар тарабынан салынат.

23.7. Жергиликтүү жамааттын жалпы кызыкчылыгындагы иш-чараларга катышуу эрежелери:

- Жамааттык иш-чаралар жарандардын руханий, физикалык жана социалдык муктаждыктарын калыптандыруу, элди бириктирүү жана ынтымакты чыңдоо үчүн өткөрүлөт.

- Бул иш-чараларга ишембиликтер, эмгек акциялары, маданий (майрамдар, фестивалдар, концерттер, жарманкелер) жана спорттук иш-чаралар кирет.

- Иш-чаралар жамааттын сунуштарынын негизинде айыл өкмөтү макулдашылып, алдын ала бир жылдык план боюнча уюштурулат. Зарыл болсо планга өзгөртүү киргизилет.

- Иш-чаралар жөнүндө маалымат (максаты, убактысы, орду ж.б.) уюштуруучулар тарабынан кулактандыруу, WhatsApp топтору жана башка жолдор менен жамаатка жеткирилет.

- Ишембиликтер жана эмгек акциялары – жалпы кызыкчылыктагы расмий ишчаралар болуп саналат жана тазалоо, оңдоо, көрктөндүрүү менен катар жамааттык жоопкерчиликти күчөтөт.

- Жамаат мүчөлөрү мындай иш-чараларга катышууга милдеттүү. Катышууга мүмкүн болбосо, үй-бүлө мүчөсүн жиберүү же акча/тамак-аш менен компенсациялоо мүмкүн.

23.8. Калктуу конуштарда коомдук тартипти сактоого катышуу эрежелери:

- Коомдук тартипти сактоо ички иштер органдары менен жамааттын биргелешкен аракеттери аркылуу жүргүзүлөт.

- Жергиликтүү жамааттар жергиликтүү бийлик менен бирге коомдук тартипти сактоого катышат.

- Ар бир калктуу конушта ыктыярдуу негизде 10–15 адамдан турган элдик дружиналар түзүлөт.

- Айылдык кеңеш дружинаны каттайт жана ички иштер органдары менен бирге мүчөлөрүнүн укук-милдеттерин түшүндүрүп, күбөлүк жана айырмалоочу белги менен камсыз кылууга көмөк көрсөтөт.

- Элдик дружина патрулдук маршруттарды жана графикти түзөт: жайкысын – дем алыш күндөрү, чукул кырдаалда – күн сайын.

- Элдик дружина милиция жана аксакалдар соту менен тыгыз иштеп, коомдук коопсуздук боюнча маалымат алмашып турат.

23.9. Жергиликтүү жамаатта адеп-ахлакты, салт-санааны жана коомдук биримдикти бекемдөө эрежелери:

- Каада-салттарды жана үрп-адаттарды сактоо – жамаатта ынтымакты, тынчтыкты, адеп-ахлакты жана улуттук баалуулуктарды (меймандостук, боорукердик, мекенчилдик ж.б.) бекемдөө.

- Жаш муунду ыймандуулукка, адептүүлүккө, жоопкерчиликке, улууларды сыйлоого жана эл-журтка кызмат кылууга тарбиялоо.

- Саат 22:00дөн 07:00гө чейин турак жайларда, ага жакын аймактарда, коомдук жана социалдык мекемелерде ызы-чууну күчөтүүгө тыюу салынат.

- **Жылына бир жолу “Айыл аймагынын күнү” өткөрүлүп, жетишкендиктер, жалпы жамаат мүчөлөрү менен белгиленет.**

- Бул эрежелерди аткаарбоо үчүн уставга ылайык жоопкерчилик каралат.

23.10. Үй-бүлөлүк салтанаттарды өткөрүүнүн эрежелери:

- Жамаат баланын төрөлүшү, кыз узатуу, келин алуу, кудалашуу, конок күтүү жана белек берүү сыяктуу үй-бүлөлүк салтанаттарды улуттук салтка ылайык, заман талабына жараша өткөрүүнү колдойт.

- Үй-бүлөлүк салтанаттарды өткөрүүнүн тартиби жамаат мүчөлөрүнүн пикирлери жана мыйзамдарда көрсөтүлгөн эрежелер эске алынып, жыйындарда жана курултайларда жобо иштелип чыгып, бекитилет. Ысырапкорчулукка жана ашыкча мактанууга жол берилбейт.

- Мыйзамдарды жана Президенттин Жарлыктарын жетекчиликке алып, салтанаттын убактысы, орду, узактыгы, катышуучулардын саны, автоунаалар, союлуучу мал жана белектер боюнча так чектөөлөр жамаат тарабынан аныкталат.

23.11. Маркумду акыркы сапарга узатуу жана эскерүү иш-чараларын өткөрүү эрежелери:

- Маркумду акыркы сапарга узатуу жана эскерүү иш-чаралары жамаат мүчөлөрүнүн пикирлери эске алынып, ашыкча шаңданууга жана мактанууга жол бербөө максатында жыйындарда жана курултайларда жобо иштелип чыгып, бекитилет.
- Маркумга байланышкан иш-чараларга сөөк коюу, кыркылык жана аш берүү кирет.
- Мыйзамдарды жана Президенттин Жарлыктарын жетекчиликке алып, ысырапкорчулукка жол бербөө үчүн бул иш-чаралардын убактысы, орду, узактыгы, союлуучу малдын саны, белек жана тартуулардын түрү менен көлөмү боюнча так чектөөлөр жамаат тарабынан кабыл алынган жобонун негизинде аныкталат.

23.12. Жергиликтүү жамаатта пикир келишпестиктерди жана чырчатактарды чечүү эрежелери:

- Жамаат өз аймагындагы жана ички жашоого байланышкан пикир келишпестиктерди жана чыр-чатактарды кароого укуктуу.
- Чыр-чатактар ар кандай себептерден чыгышы мүмкүн жана алар терс да, оң (көйгөйдү чечүүгө жардам берген) мүнөздө да болот.
- Эки же андан көп топтун ортосунда чыр чыкса, аны кароо үчүн калыс топ түзүлөт. Калыс топко жергиликтүү кеңеш, айыл өкмөтү, аксакалдар соттору, ардагерлер, аялдар жана жаштар кеңештеринин өкүлдөрү кирет.
- Калыс топ тараптарды кезеги менен угат, суроо-жооп уюштурат жана ачык талкуу жүргүзөт. Топтун мүчөлөрү пикирлерин билдирип, улуусунун жыйынтык чечими менен бүтүм чыгарат.

Эгер тараптар макул болбосо, жаңы калыс топ түзүлүп, маселе кайрадан ошол эле тартипте каралат.

23.13. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана коомдук түзүмдөрдүн отчетторун угуунун эрежелери:

- Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана эл тарабынан шайланган же түзүлгөн коомдук уюмдар мыйзамдарда жана жоболордо көрсөтүлгөн тартипте эл алдында отчет беришет.
- Отчет угуу убактысы жамаат (кичи кеңеш) жана жергиликтүү бийлик тарабынан элдин пикири эске алынып, жарым жылда же жылына бир жолу белгиленет. Отчет берүү күнү жана убактысы алдын ала жетекчилерге жана элге кабарланат.
- Отчетторго жамааттын бардык аймактарынан өкүлдөрдүн катышуусу камсыздалат жана суроо-жооп жана талкуу жүргүзүлөт. Жыйынтыгы боюнча «канааттандырарлык» же «канааттандырарлык эмес» деген баа берилет.

23.14. Жергиликтүү жамааттын башка жамааттар менен алака жүргүзүүсү:

- Жамаат коңшулаш же башка жергиликтүү жамааттар менен ынтымакта жашоо, кызматташтык, чарбалык жана башка маселелер боюнча алака түзө алат.
- Ушул Уставга жана катышуучу жамааттардын уставдарына, ошондой эле жазуу жүзүндөгү же оозеки макулдашууларга ылайык жүргүзүлөт.

24. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү

24.1. Жергиликтүү жамааттын артыкчылыктуу маселелерин чечүүдө ачыктыкты жана айкындыкты камсыз кылуу максатында биргелешкен мониторинг жана баа берүү жүргүзүлөт.

24.2. Биргелешкен мониторинг жана баа берүүнүн максаттары:

- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ишине жана муниципалдык кызматтардын сапатына баа берүү;

- социалдык-экономикалык өнүктүрүү программаларынын, долбоорлордун жана демилгелердин ишке ашырылышын көзөмөлдөө;
- кызматтарды жана иш-аракеттерди жакшыртуу боюнча сунуштарды иштеп чыгуу;
- этностор аралык мамилелерге мониторинг жүргүзүү.

24.3. Биргелешкен мониторинг жана баа берүү үчүн жергиликтүү кеңеш жумушчу топторду түзүүгө укуктуу.

24.4. Жумушчу топтордун курамына жергиликтүү кеңештин депутаттары, демилгелүү топтордун өкүлдөрү, жарандык коом жана жергиликтүү жамааттын мүчөлөрү кире алат. Курамы жергиликтүү кеңеш тарабынан бекитилет.

24.5. Жумушчу топтор:

- маалыматтарды жана документтерди талдоого;
- сурамжылоолорду жүргүзүүгө;
- долбоорлордун жана кызматтардын аткарылышына мониторинг жүргүзүүгө;
- сунуштамаларды берүүгө укуктуу.

24.6. Биргелешкен мониторинг жана баа берүүнүн жыйынтыктары калкка жеткиликтүү түрдө жарыяланат жана талкуулоого чыгарылышы мүмкүн.

25. Муниципалдык менчик

25.1. Муниципалдык менчик - жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында, пайдалануусунда, тескөөсүндө турган, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун кирешелерин алуучу булак катары кызмат кылуучу жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жергиликтүү өз алдынча башкаруунун иш-милдеттерин жүзөгө ашырууга зарыл жергиликтүү жамааттардын менчиги.

25.2. Жергиликтүү жамаат жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына кайрылуу жолу менен муниципалдык менчикти башкарууга жана тескөөгө түздөн-түз катышат, бул кайрылуулар тийиштүү чараларды кабыл алуу үчүн жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан милдеттүү түрдө каралышы керек.

25.3. Муниципалдык менчикке кыймылдуу жана кыймылсыз мүлк, акча каражаттары жана Кыргыз Республикасынын «Мүлккө муниципалдык менчик жөнүндө» мыйзамында каралган башка мүлктүк укуктар кирет.

25.4. Муниципалдык менчик объекттеринин реестри жүргүзүлөт жана ал жарандар үчүн жеткиликтүү болот.

26. Жергиликтүү бюджет

26.1. Жергиликтүү бюджет – жергиликтүү кеңеш тарабынан бекитилет жана айыл өкмөтү тарабынан аткарылат.

26.2. Жергиликтүү бюджет кирешелерден жана чыгашалардан турат жана Кыргыз Республикасынын бюджеттик мыйзамдарына ылайык түзүлөт.

26.3. Жергиликтүү бюджеттин долбоору жана анын аткарылышы ачык каралат, алар боюнча коомдук угуулар өткөрүлөт.

26.4. Бекитилген бюджет жана аткаруу боюнча отчет расмий түрдө жарыяланат.

27. Жергиликтүү жамааттын өнүктүрүү жана кайрымдуулук фонду

Фондду түзүү жана каржылоо:

- Жамааттын мүчөлөрү ыктыярдуу түрдө белгиленген өлчөмүндө өздөрүнө салык салып, фондго салым кошушат.
- Бул маселе жамааттын чогулуштарында, квартал, көчө жана көп кабаттуу үйлөрдүн жыйналыштарында талкууланып чечилет.

Кошумча салымдар:

- Фондго жамааттын мүчөлөрү гана эмес, башка жеке адамдар жана юридикалык жактар да салым кошо алышат.

Каттоо:

- Фонд «Коомдук фонд» катары коммерциялык эмес уюм болуп, мамлекеттик каттоодон өтүп, мыйзамга ылайык иштейт.

Фонддун каражаттарын колдонуу:

- Каражаттар жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жана кайрымдуулук иштерине жумшалат.

Долбоорлор ар түрдүү багытта болушу мүмкүн:

- Ишкерчилик (Бизнес-Инкубатор);

- өнөр жана кесипке үйрөтүү;

- адеп-ахлактык тарбиялоо.

Долбоорлорду тандоо жана каржылоо:

- Конкурстук комиссия (абройлуу адистер жана жергиликтүү кеңештин депутаттары) долбоорлорду карайт.

- Жактырган долбоорлор фонд тарабынан каржыланат.

28. Сыйлоо чаралары

28.1. Сыйлоо үчүн негиздер:

- Уставдын талаптарын үлгүлүү аткаруу;

- Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө активдүү катышуу;

- Жеке жана үй-бүлөлүк үлгүлүү жүрүм-турум;

- Кайрымдуулук жана спонсорлук ишмердүүлүк;

- Аймактын социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө салым кошуу;

- Жамаатка кызмат көрсөтүүлөрдү жакшыртууга катышуу;

Сыйлоо түрлөрү:

- Алкыш жарыялоо;

- Баалуу белектер, акчалай сыйлыктар, грамоталар;

- Ардактуу наамдар:

- “Мыкты үй-бүлө”, “Үлгүлүү үй”, “Үлгүлүү көчө”, “Үлгүлүү айыл”;

- “Айыл аймактын ардактуу атуулу”;

- Ардак тактага илүү, Ардак китепчесине киргизүү;

- Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктарына көрсөтүү.

Сыйлоо тартиби:

Сыйлоого сунуштоо: жашоочулар чогулушу, аксакалдар соту, коомдук уюмдар, айылдык администрация, жергиликтүү кеңештин депутаттары тарабынан.

Жогорку наамдардын өзгөчөлүгү:

- Айылдык аймактын ардактуу атуулу” – эң жогорку наам;

- Өнүгүүгө өзгөчө салым кошкондорго берилет.

28.2. Жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүгө жигердүү катышкан жарандарга моралдык жана материалдык сыйлоо чаралары колдонулушу мүмкүн.

28.2. Сыйлоо чараларын колдонуу тартиби айыл өкмөтүнүн жана айылдык кеңештин чечимдери менен аныкталат.

29. Уставды бузгандыгы үчүн жоопкерчилик

29.1. Кызмат адамдары Уставды бузган учурда Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчилик тартышат.

30. Уставды кабыл алуу жана өзгөртүү тартиби

30.1. Устав жыйындарда же курултайларда талкуулангандан кийин жергиликтүү кеңеш тарабынан кабыл алынат (өзгөртүлөт, толукталат) жана депутаттардын көпчүлүк добушу менен бекитилет. Уставга өзгөртүү жана толуктоолор жамааттын мүчөлөрүнүн же жергиликтүү кеңеш депутаттарынын кеминде үчтөн бири тарабынан демилгелениши мүмкүн.

30.2. Устав белгиленген тартипте жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында милдеттүү түрдө каттоодон өтөт.

Уставды бекитүү жөнүндө ченемдик укуктук акт расмий жарыялангандан кийин уставдын тексти менен бирге Юстиция министрлигинин аймактык бөлүмүнө Мамлекеттик реестрге киргизүү үчүн жөнөтүлөт

**Ынтымак айылдык кеңешинин
жооптуу катчысы м.а**

Жылдызбек кызы Мериза

ТОКТОМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

_____ № _____

с. Полтавка а.

Об утверждении Устава местного сообщества Ынтымакского айылного аймака

Руководствуясь Законом Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления» от 20 октября 2021 года № 123, а также Законом Кыргызской Республики «О нормативных правовых актах Кыргызской Республики», на основании разработанного Государственным агентством по делам государственной службы и местного самоуправления при Кабинете Министров Кыргызской Республики новой редакции Типового устава местного сообщества, а также в целях приведения учредительных и нормативных правовых актов Ынтымакского айылного аймака в соответствие с актуальным законодательством Кыргызской Республики, организации эффективной деятельности органов местного самоуправления, регулирования отношений внутри местного сообщества и повышения активности граждан в решении вопросов местного значения, рассмотрев и обсудив проект Устава, Ынтымакский айылный кенеш, постановляет:

1. Утвердить Устав местного сообщества Ынтымакского айылного аймака Жайылского района Чуйской области в новой редакции согласно приложению № 1.
2. Признать утратившим силу ранее действовавшее постановление Ынтымакского айылного кенеша от 03 декабря 2024 года № 4 «Об утверждении Устава местного сообщества Ынтымакского айылного аймака».
3. Настоящее постановление разместить на официальном веб-сайте Ынтымакского айылного аймака и направить в Чуй-Бишкекское управление юстиции Министерства юстиции Кыргызской Республики для прохождения процедуры государственной регистрации и внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Контроль за исполнением данного постановления возложить на ответственного секретаря Ынтымакского айылного кенеша и главу Ынтымакского айыл окмоту.

Разослать: в дело, Ынтымакский айыл окмоту, Министерство юстиции Кыргызской Республики.

Председатель

К. Асанов

УСТАВ местного сообщества Ынтымакского айыльного аймака

Мы, местное сообщество сельского округа Ынтымак, осознавая свое право и обязанность решать на своей территории вопросы местного значения по своей инициативе и своей ответственности, с целью обеспечения нерушимого единства, согласия, общественного порядка и мира членов местного сообщества и других граждан, проживающих на нашей территории, развития нашего сельского округа; принять этот устав, чтобы внедрить основные принципы и правила внутренней жизни местного сообщества в повседневную жизнь.

1. Общие принципы

1.1. Устав органа местного самоуправления айылного аймака — основной документ, утвержденный решением айылного кенеша по итогам обсуждения на собраниях (сходах) или курутаях местного сообщества, регулирующий жизнедеятельность местного сообщества, права и обязанности его членов, вопросы местного значения и деятельность местного самоуправления.

1.2. Устав в соответствии с законодательством Кыргызской Республики определяет основные принципы внутренней жизни местного сообщества, права и обязанности его членов, взаимоотношения сообщества и органов местного самоуправления при решении вопросов местного значения, в том числе участие в бюджетном процессе.

1.3. Устав обязателен для исполнения всеми физическими и юридическими лицами на территории Ынтымак айылного аймака.

2. Основные понятия

Местное сообщество - граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие в сельской местности. Вопросы местного значения - вопросы, касающиеся жизнедеятельности местного сообщества. Переданные государственные полномочия - отдельные полномочия, переданные от государственных органов местному самоуправлению. Инициативные группы - добровольные объединения, созданные членами местного сообщества (группы народной инициативы, решения проблем, проведения собраний/сходов). Муниципальная собственность - собственность и источник дохода местного самоуправления. Инициатива по принятию местных норм - право местного сообщества предлагать местные акты, разрабатывать проекты нормативных правовых актов (проекты постановлений) и вносить их на рассмотрение местного кенеша в установленном порядке. Сходы/собрания граждан, общественные слушания, опросы потребностей - формы обсуждения и решения вопросов местного значения.

3. Сельская территория

3.1. Включает земли, расположенные в пределах административно-территориальных границ.

3.2. Сельская территория включает следующие села:
- село Полтавка;

- село Малтабар;
- село Орто-Суу;
- село Петропавловка;
- село Кызыл-Дыйкан.

4. Местное сообщество

- 4.1. Местное сообщество составляют граждане Кыргызской Республики, постоянно проживающие на территории Ынтымакайылского айылного аймака, объединенные общими интересами и обязанные самостоятельно решать вопросы местного значения под свою ответственность.
- 4.2. Члены сообщества в возрасте 16 лет и старше имеют равные права в решении вопросов местного значения и участия в органах местного самоуправления.
- 4.3. Местное сообщество имеет право вступать в международные, республиканские союзы и ассоциации.
- 4.4. Местное сообщество имеет право устанавливать официальные символы, отражающие национальные, исторические, культурные и другие местные традиции и особенности, утверждаемые решением местного кенеша.

5. Членство в местной общине

- 5.1. Гражданин, зарегистрированный в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики, считается членом местной общины.
- 5.2. Граждане Кыргызской Республики, которые постоянно или большую часть времени проживают в одном месте, могут пользоваться правами местной общины, не имея избирательного права и права быть избранными.

6. Права членов местного сообщества

6.1. Права:

- участвовать в решении вопросов местного значения;
- избирать и быть избранными в государственные органы и органы местного самоуправления в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики;
- участвовать в создании инициативных групп и разработке проектов, изучении потребностей села, привлечении инвестиций и внесении предложений;
- участвовать в выборах и работе органов местного самоуправления;
- обращаться в органы местного самоуправления и государственные органы с заявлениями, жалобами и запросами информации, получать информацию, за исключением государственной и служебной тайны;
- участвовать в общественных мероприятиях, сельских собраниях, общественных слушаниях, сессиях сельского кенеша и заседаниях комиссий;
- требовать от других членов соблюдения Устава и законодательства, при необходимости обращаться в правоохранительные органы;
- участвовать в формировании местного бюджета и получать информацию о расходах;
- добровольно выходить из местного сообщества;
- реализовывать другие права, предусмотренные законодательством Кыргызской Республики и Уставом сообщества.
- ограничение прав членов местного сообщества при осуществлении местного самоуправления не допускается, за исключением случаев, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики, и ограничение может быть обжаловано в судебном порядке.

6.2. Обязанности:

- соблюдение Конституции, законов и Устава;
- уважение прав других членов; - недопущение дискриминации;
- предотвращение этнических и социальных конфликтов;
- охрана природы и муниципальной собственности;
- соблюдение санитарных норм;
- соблюдение правил пользования пастбищами, водой и общественными местами.
- своевременная и полная уплата всех видов налогов и сборов, установленных законодательством;
- участие во всех общественно полезных работах, направленных на улучшение бытовых условий (в целях благоустройства объектов социального назначения, дорог, мостов, очистки арыков, улиц, санитарной очистки, благоустройства, озеленения и других);
- соблюдение чистоты при нахождении на землях общего пользования в населенных пунктах;
- при содержании скота в населенных пунктах не допускать загрязнения прогонов, порчи или уничтожения собранного урожая сельскохозяйственных культур на полях, повреждения деревьев, соблюдение санитарных, ветеринарных правил;
- при выпасе скота выпускать скот на пастбище в соответствии с Законом Кыргызской Республики «О пастбищах» или выпасать на специально отведенных для выпаса скота землях;
- уважение чести и традиций каждого народа, укрепление межнационального согласия, единства, содействие развитию культуры каждого народа;
- недопущение браконьерства и незаконной рыбалки, нанесения ущерба диким животным и растениям в природе;
- проведение семейных торжеств, траурных мероприятий в соответствии с положением, принятым сообществами.

7. Местное самоуправление

7.1. Местное самоуправление – это самостоятельная деятельность местного сообщества в своих интересах и под свою ответственность, направленная на решение вопросов местного значения, закрепленная в Конституции.

7.2. Местное самоуправление осуществляется местными сообществами через представительные (местные кенешы) и исполнительные органы (айыл окмоту), а также путем прямого участия граждан.

7.3. Члены местного сообщества также осуществляют местное самоуправление путем решения вопросов местного значения по своей инициативе, за счет собственных средств и средств других сторон.

8. Органы местного самоуправления

8.1. Органами местного самоуправления Ынтымакского айыльного аймака являются местные кенешы, айыл окмоту, осуществляющие свою деятельность от имени всего населения в соответствии с Конституцией, законами Кыргызской Республики, другими нормативными правовыми актами, настоящим Уставом, открыто и в интересах местного сообщества, перед которым они несут ответственность. Органы местного самоуправления (айыл окмоту, местный кенеш) тесно взаимодействуют с государственными органами по созданию условий для реализации конституционных прав граждан Кыргызской Республики на участие в решении вопросов государственной и местной значимости.

8.2. Органы местного самоуправления и их руководители, депутаты местного кенеша периодически, но не реже одного раза в год, отчитываются перед членами местного сообщества. Органы местного самоуправления несут ответственность перед государством и местным сообществом.

8.3. Айыл окмоту обязан запрашивать мнения и предложения членов местного сообщества для подготовки и внесения на рассмотрение местного кенеша проектов решений, касающихся всего сообщества, по важным вопросам, и информировать членов сообщества после их принятия.

8.4. Местный кенеш обязан заблаговременно информировать граждан о дате и повестке дня своей сессии, создавать условия для их участия в сессиях, собраниях, а также информировать местное сообщество о принятых решениях. Не имеет права совершать действия, противоречащие Конституции и закону, угрожающие национальной безопасности.

9. Вопросы местного значения

9.1. Вопросы местного значения – это вопросы, отнесенные к ведению местного сообщества и его органов местного самоуправления для обеспечения функционирования и развития системы жизнедеятельности сельского населенного пункта, удовлетворения бытовых и иных интересов местного сообщества.

9.2. Местные сообщества и органы местного самоуправления вправе определять в Уставе местного сообщества дополнительные вопросы местного значения, связанные с их географическими, традиционными, этническими, пограничными и иными особенностями, при условии, что они не входят в компетенцию государственных органов и не противоречат законодательству Кыргызской Республики.

9.3. Порядок взаимоотношений органов местного самоуправления и местного сообщества по решению вопросов местного значения определяется законом Кыргызской Республики, другими нормативными правовыми актами, а также уставом местного сообщества.

9.4. По результатам решения вопросов местного значения органы местного самоуправления и самоорганизующиеся группы граждан по инициативе местного сообщества отчитываются перед местным сообществом соответствующей территории.

10. Местные общественные организации

10.1. Члены местного сообщества имеют право создавать другие общественные организации, такие как организации ветеранов, старейшин, женщин и молодежи, в целях развития территории.

10.2. Организационные формы этих организаций определяются настоящим Уставом или их внутренними положениями.

11. Формы прямого волеизъявления граждан

11.1. Члены местного сообщества имеют право проводить курултай, собрания (сходки) и общественные слушания по важным местным вопросам.

11.2. Принятые предложения собраний и курултаев направляются на рассмотрение органам местного самоуправления.

11.3. Для принятия решений по вопросам местного значения, требующим широкого обсуждения с членами общества, местное общество вправе использовать следующие формы прямого волеизъявления:

- собрания (собрания);
- общественные слушания;

другие формы, предусмотренные настоящим Уставом.

11.4. Формы публичного уведомления направлены на обеспечение прозрачности общества и широкого участия членов.

11.5. Органы местного самоуправления решают вопросы местного значения для организации жизнедеятельности территории, социально-экономического планирования и предоставления услуг населению (Закон КР "О местной государственной администрации и местном самоуправлении", (статья 27).

11.6. Местная община имеет право определять в Уставе местной общины дополнительные вопросы, не входящие в компетенцию государственных органов и не противоречащие законодательству, в зависимости от своих особенностей (географических, традиционных, этнических и т.д.).

12. Местное нормотворчество (народная) инициатива

12.1. Члены местного сообщества имеют право инициировать проект решения по вопросам местного значения. Проект решения, разработанный в порядке нормотворческой инициативы членами местного сообщества и внесенный в сельский совет, подлежит обязательному рассмотрению с участием инициаторов и представителей других заинтересованных сторон.

12.2. Иностранцы, лица, лишённые свободы, недееспособные граждане не могут участвовать в инициативе.

12.3. Реализация народной законотворческой инициативы не допускается на всей территории Кыргызской Республики - в условиях введения военного или чрезвычайного положения в сельской местности.

12.4. Проекты решений местного кенеша, противоречащие законодательству Кыргызской Республики, в порядке законотворческой инициативы не вносятся на рассмотрение местного кенеша.

13. Инициативная группа

13.1. Члены местного сообщества, выступившие с предложением о разработке и внесении проекта постановления местного кенеша, создают инициативную группу численностью от 7 до 11 человек для реализации народной инициативы. Членом инициативной группы может стать член местного сообщества, проживающий в сельской местности и достигший 18-летнего возраста (количество членов инициативной группы определяется по усмотрению местного сообщества и органов местного самоуправления).

13.2. Инициативная группа вносит проект постановления в местный кенеш после сбора подписных листов, подтверждающих подписи необходимого числа членов местного сообщества, инициировавших проект постановления. Примечание: Число членов местного сообщества, имеющих право на инициативу по созданию местных нормативных актов, составляет 600 человек в сельских населённых пунктах с численностью населения от 6001 до 20000 человек.

13.3. К заявлению о рассмотрении проекта постановления прилагаются следующие документы:

- протокол собрания инициативной группы, на котором принято решение о внесении проекта постановления на рассмотрение местного кенеша;
- текст проекта постановления, а также его электронная версия;
- сопроводительная записка (обоснование); - сравнительная таблица в случае внесения изменений и/или дополнений в ранее принятое постановление местного кенеша;

- подписной лист, содержащий следующие сведения (фамилия, имя, отчество, дата рождения, место жительства (пребывания), серия и номер паспорта члена местного сообщества, подпись, поставленная для внесения инициативной группой проекта постановления на рассмотрение местного кенеша).

13.4. Проект постановления местного кенеша, внесенный членами местного сообщества в порядке народной инициативы, подлежит обязательному рассмотрению местным кенешем на ближайшем очередном (внеочередном) заседании постоянной комиссии и на сессии местного кенеша. Рассмотрение указанного проекта на заседании постоянной комиссии и сессии местного кенеша проводится с обязательным участием членов инициативной группы.

13.5. В случае досрочного прекращения полномочий местного совета, внесенный членами местного сообщества проект решения сохраняет свою силу и подлежит рассмотрению местным советом нового созыва.

13.6. Применение силы, угроз, искажений или препятствование свободному осуществлению права народной инициативы влечет за собой ответственность в соответствии с законом.

14. Народное собрание (сход)

14.1. Народное собрание (сход) проводится с целью учета мнений местного сообщества по вопросам местного значения, заслушивания и обсуждения информации главы айыл окмоту и депутатов айылного кенеша.

14.2. Народное собрание (сход) проводится с участием жителей одной улицы, квартала, микрорайона или села, и по его итогам принимаются предложения.

14.3. Народное собрание (сход) проводится открыто и гласно. На поступившие вопросы и предложения по возможности даются ответы на месте, в случае невозможности ответа они рассматриваются органами местного самоуправления в течение 3 дней и итоги сообщаются в письменной форме.

14.4. Расходы, связанные с проведением народных собраний (сходов), покрываются за счет местного бюджета.

15. Вопросы, рассматриваемые на народном собрании (сходе)

15.1. На народном собрании (сходе) рассматриваются следующие вопросы:

- проект устава местного сообщества и поправки к нему;
- программы и планы развития территории (ППРР и др.);
- совместные действия по решению проблем села, улицы, квартала;
- укрепление межэтнической солидарности и профилактическая работа;
- вопросы использования муниципальной собственности; - предложения по коммунальным услугам и тарифам;
- вопросы благоустройства, жилищного строительства и инфраструктуры;
- вопросы строительства, архитектуры и генерального плана;
- народные инициативы;
- отчеты главы айыл окмоту и депутатов айылного кенеша;
- вопросы административно-территориальных изменений;
- другие вопросы, связанные с жизнью местного сообщества.

16. Инициатива и периодичность проведения народного собрания (схода)

16.1. Народное собрание (сход) проводится по инициативе главы айылного айлака, местного кенеша, депутатов или местного сообщества, но не реже двух раз в год.

16.2. Сходы по неотложным вопросам могут быть созваны в экстренном порядке с предварительным уведомлением.

16.3. Минимальное количество инициативной группы определяется местным сообществом и органами местного самоуправления.

16.4. Инициатива подается в письменной форме главе айылного айлака или председателю айылного кенеша.

17. Обращение о проведении народного собрания (схода)

17.1. В обращении указываются основания для проведения собрания (схода), предполагаемое количество участников, место проведения и рассматриваемые вопросы.

17.2. Обращение рассматривается в течение 14 дней.

17.3. В случае несоответствия обращения требованиям законодательства или если вопрос может быть решен иным путем, в проведении схода может быть отказано.

17.4. Решение об отказе в проведении собрания (схода) может быть обжаловано в судебном порядке.

18. Организация народного собрания (схода)

18.1. В решении о проведении собрания (схода) указываются место, дата, время и повестка дня.

18.2. Жители информируются о собрании (сходе) не менее чем за 5 дней.

18.3. Сельская управа обеспечивает организацию собрания (схода), свободное участие присутствующих, ведение протокола и подготовку итоговых документов.

19. Порядок проведения народного собрания (схода)

19.1. На собрании (сходе) избираются председатель и секретарь, повестка дня утверждается большинством голосов.

19.2. На собрании (сходе) заслушиваются доклады, задаются вопросы и вносятся предложения.

19.3. Решения и предложения принимаются открытым голосованием простым большинством голосов.

19.4. Итоги собрания (схода) оформляются протоколом и передаются органам местного самоуправления.

19.5. Органы местного самоуправления обязаны в течение одного месяца проинформировать население о принятых предложениях.

19.6. Правомочность собрания (схода) определяется минимальным количеством участников, которое устанавливается местным сообществом.

20. Общественные слушания

20.1. Общественные слушания – это открытое обсуждение, проводимое по инициативе органов местного самоуправления с целью выслушать мнение населения по вопросам местного значения, получить предложения и замечания.

20.2. Общественные слушания направлены на определение отношения населения к обсуждаемому решению, на предоставление гражданам возможности задавать вопросы, вносить предложения и улучшать деятельность органов местного самоуправления.

20.3. Общественные слушания проводятся по вопросам, по которым мнение местного сообщества имеет особое значение.

20.4. Общественные слушания могут проводиться по следующим вопросам:

- формирование и исполнение местного бюджета;

- проекты программ и планов развития (ППР, и др.);
- управление муниципальной собственностью;
- утверждение тарифов на коммунальные услуги;
- другие вопросы, связанные с жизнедеятельностью местного сообщества.

20.5. Общественные слушания, по возможности, проводятся только по одному вопросу.

20.6. Общественные слушания являются обязательными по вопросам местного бюджета и программ развития, а по тарифам и другим вопросам проводятся по мере необходимости.

20.7. Организация и проведение общественных слушаний осуществляется айыл окмоту и финансируется за счет местного бюджета.

20.8. Общественные слушания считаются правомочными при обеспечении минимального количества участников. Количество участников определяется местным сообществом и органами местного самоуправления.

21. Порядок проведения общественных слушаний

21.1. Дата, место, время проведения общественных слушаний и обсуждаемый вопрос определяются заранее и объявляются населению.

21.2. Проекты обсуждаемых документов доводятся до сведения населения до проведения общественных слушаний.

21.3. На общественных слушаниях назначаются ведущий и секретарь, предложения и мнения вносятся в протокол.

21.4. Результаты общественных слушаний оформляются протоколом и учитываются органами местного самоуправления.

21.5. Мэрия города и айыл окмоту информируют население о результатах общественных слушаний в течение 10 дней.

22. Участие местного сообщества в решении вопросов местного значения

22.1. Местное сообщество имеет право участвовать в решении вопросов местного значения путем взаимодействия с айыл окмоту (органом местного самоуправления) и местным кенешем (представительным органом местного самоуправления).

22.2. Участие местного сообщества осуществляется путем совместного изучения потребностей, обсуждения и определения приоритетных вопросов.

22.3. Совместное изучение потребностей направлено на разработку и реализацию программ и планов развития с учетом мнения населения.

22.4. В процессе совместного изучения потребностей сообщества могут принимать участие:

- члены местного сообщества, достигшие 18-летнего возраста, независимо от пола, расы, национальности, языка, вероисповедания, служебного и имущественного положения;
- представители государственных организаций, предприятий, учреждений, территориальных подразделений государственных органов, коммерческих и некоммерческих организаций, общественных объединений и др.;
- депутаты местного кенеша;
- сотрудники аппарата айыл окмоту.

23. Основные принципы местного сообщества:

- Местное сообщество стремится к сохранению единства народа, согласия, общественного порядка и мира, а также к улучшению условий жизни.

- Сохраняет и развивает в соответствии с требованиями времени обычаи и традиции проживающего на территории народа.
- Каждый член сообщества активно участвует в общественной жизни, соблюдает правила, предъявляет требования к местной власти, оказывая при этом помощь.
- Вклад в развитие территории — основное условие полноценной жизни сообщества.

23.1. Правила организации и активизации местного сообщества:

- Местное сообщество создается снизу вверх (от дома, улицы, квартала до села) по инициативе и добровольности граждан. Участие начинается со знакомства и обмена информацией, затем переходит к обсуждению, а затем к совместной работе.
- На первом этапе жители собираются, знакомятся, определяют проблемы на территории и выбирают активных граждан, готовых их решать.
- Член местного сообщества предполагает не только предъявление требований к власти для улучшения условий, но и активное самостоятельное участие в работе сообщества.
- Инициативные и активные граждане встречаются, знакомятся с опытными другими сообществами, изучают их работу.
- Совместно со всеми участниками проводится трудовая акция (уборка, благоустройство, ремонт).

23.2. Правила внутреннего распорядка местного сообщества:

- Устав может предусматривать порядок решения вопросов, не определенных или сложных в реализации законодательством, а также не входящих в прямую компетенцию местных органов власти.

В случае нарушения внутренних правил применяются следующие меры наказания: - предупреждение;

- Регистрация нарушений правил и проведение производственных работ осуществляется малым советом сообщества совместно с органами местного самоуправления.

23.3. Правила содержания скота, собак, кошек и птиц в населенных пунктах:

- Содержание скота и птицы осуществляется в соответствии с законодательством Кыргызской Республики и соответствующими правилами.
- Каждое домохозяйство обязано своевременно регистрировать свой скот, собак и кошек, а также проходить ветеринарный осмотр и вакцинацию.
- Владельцы скота обязаны пасти свой скот только на пастбищах, определенных айыл окмоту, и в установленные сроки.
- Запрещается свободный выгул животных на улицах, в парках, скверах и зонах отдыха. Собаки и кошки должны быть на поводке вместе с хозяином.

- Беспорядочные животные, причинившие вред, получают предупреждение.

- Запрещается пасти скот на запрещенных пастбищах, а также перемещать его раньше или позже установленного времени.

Беспорядочный скот будет отправлен на временное содержание.

- В сельской местности организуется стада (общий выпас) для контроля за скотом. В случае причинения ущерба посевам или земельным участкам, владелец скота или табунщик несет ответственность в соответствии с законом.

23.4. Правила пользования местами общего пользования в населенных пунктах:

- Места общего пользования — общественные территории, которыми могут свободно пользоваться все люди.
- Включают в себя дороги, улицы, тротуары, парки, скверы, площади, мусорные площадки, подъезды многоквартирных домов, чердаки, подвалы, придомовые территории, водоемы и пляжи.

- Местное население несет совместную ответственность за уборку и содержание этих территорий.
- Границы мест общего пользования должны быть четко определены.
- Запрещается продавать эти территории в частную собственность.
- Может быть разрешено временное размещение торговых или пищевых объектов.
- Места общего пользования должны использоваться по их назначению.

23.5. Правила совместного использования поливной воды в населенных пунктах:

- Органы местного самоуправления обязаны обеспечивать население поливной водой.
- Пользователями воды являются граждане, организации, а также физические и юридические лица.
- Потребительская вода используется для полива огородов, приусадебных участков, посевов и скота.
- Сельская управа совместно с ассоциацией водопользователей (АВП) распределяет воду, утверждает и контролирует время и очередность полива.
- Для правильного и рационального использования воды назначается смотритель.
- Нецелевое или расточительное использование воды считается нарушением правил и влечет за собой штраф.

В случае неустранения нарушения право водопользования ограничивается.

- Штрафы за данные нарушения налагаются соответствующими государственными и местными органами.

23.6. Правила совместного пользования питьевой водой в населенных пунктах:

- Использование питьевой воды регулируется Законом КР "О питьевой воде".
- Органы местного самоуправления обязаны обеспечивать население чистой питьевой водой.
- В селах водоснабжение осуществляет муниципальное предприятие "Полтавка" на договорной основе.
- Потребители воды имеют право получать информацию о качестве питьевой воды и ее соответствии стандартам.

Абоненты обязаны:

- установить, содержать и защищать от замерзания водосчетчик;
- своевременно оплачивать потребленную воду по показаниям счетчика.
- В случае опасности качества воды соответствующие службы должны немедленно информировать население.
- Штрафы за данные нарушения налагаются соответствующими государственными и местными органами.

23.7. Правила участия в мероприятиях, представляющих общий интерес для местного сообщества:

- Коллективные мероприятия проводятся для формирования духовных, физических и социальных потребностей граждан, сплочения народа и укрепления единства.
- К таким мероприятиям относятся субботники, трудовые акции, культурные (праздники, фестивали, концерты, ярмарки) и спортивные мероприятия.
- Мероприятия организуются на основе предложений сообщества, согласованных с айыл окмоту, по предварительному годовому плану. При необходимости в план вносятся изменения.
- Информация о мероприятиях (цель, время, место и т.д.) доводится до сведения сообщества организаторами путем объявлений, через группы WhatsApp и другими способами.

- Субботники и трудовые акции являются официальными мероприятиями, представляющими общий интерес, и, наряду с уборкой, ремонтом, благоустройством, усиливают коллективную ответственность.

- Члены сообщества обязаны участвовать в таких мероприятиях. В случае невозможности участия, допускается отправка члена семьи или компенсация деньгами/продуктами питания.

23.8. Правила участия в охране общественного порядка в населенных пунктах:

- Охрана общественного порядка осуществляется совместными действиями органов внутренних дел и общественности.

- Местные сообщества совместно с местными органами власти участвуют в охране общественного порядка.

- В каждом населенном пункте на добровольной основе создаются народные дружины численностью 10-15 человек.

- Сельский совет регистрирует дружину и совместно с органами внутренних дел содействует разъяснению прав и обязанностей ее членов, обеспечению удостоверением и отличительным знаком.

- Народная дружина составляет маршруты патрулирования и график: в летний период – по выходным дням, в случае чрезвычайной ситуации – ежедневно.

- Народная дружина тесно взаимодействует с милицией и судом аксакалов, обмениваясь информацией по общественной безопасности.

23.9. Правила укрепления нравственности, традиций и общественного единства в местной общине:

- Сохранение обычаев и традиций – укрепление согласия, мира, нравственности и национальных ценностей (гостеприимство, милосердие, патриотизм и др.) в общине.

- Воспитание молодого поколения в духе благочестия, нравственности, ответственности, уважения к старшим и служения народу.

- Запрещается создавать шум в жилых домах, прилегающих территориях, общественных и социальных учреждениях с 22:00 до 07:00.

- Один раз в год проводится «День сельского округа», на котором отмечаются достижения и общие успехи членов общины.

- За несоблюдение данных правил предусматривается ответственность в соответствии с уставом.

23.10. Правила проведения семейных торжеств:

- Община поддерживает проведение семейных торжеств, таких как рождение ребенка, проводы невесты, принятие невестки, сватовство, прием гостей и вручение подарков, в соответствии с национальными традициями и с учетом современных требований.

- Порядок проведения семейных торжеств разрабатывается и утверждается на собраниях и курултаях с учетом мнений членов общины и правил, установленных законодательством. Расточительство и чрезмерное хвастовство не допускаются.

- Руководствуясь законодательством и Указами Президента, общиной устанавливаются четкие ограничения по времени, месту, продолжительности торжества, количеству участников, автомобилям, забиваемому скоту и подаркам.

23.11. Правила проведения похорон и поминальных мероприятий:

- Правила проведения похорон и поминальных мероприятий разрабатываются и утверждаются на собраниях и курултаях с учетом мнения членов общины, с целью недопущения излишнего веселья и хвастовства.

- Мероприятия, связанные с умершим, включают похороны, поминки на 40 дней и поминальный обед.

- Руководствуясь законодательством и Указами Президента, а также во избежание расточительства, время, место, продолжительность, количество забиваемого скота, вид и объем подарков и пожертвований на этих мероприятиях определяются на основании правил, принятых общиной.

23.12. Правила разрешения разногласий и конфликтов в местной общине:

- Община имеет право рассматривать разногласия и конфликты, связанные с её территорией и внутренней жизнью.

- Конфликты могут возникать по различным причинам и носить как негативный, так и позитивный (способствующий решению проблемы) характер.

- При возникновении конфликта между двумя или более группами для его рассмотрения создается примирительная группа. В примирительную группу входят представители местного совета, айыл окмоту, судов аксакалов, советов ветеранов, женщин и молодежи.

- Примирительная группа заслушивает стороны поочередно, организует вопросы и ответы, проводит открытое обсуждение.

Члены группы высказывают свое мнение и приходят к заключению по итоговому решению старшего.

Если стороны не согласны, создается новая примирительная группа, и вопрос рассматривается в том же порядке.

23.13. Правила заслушивания отчетов органов местного самоуправления и общественных объединений:

- Органы местного самоуправления и общественные организации, избираемые или создаваемые народом, отчитываются перед народом в порядке, установленном законодательством и положениями.

- Время заслушивания отчетов устанавливается общиной (малым советом) и местными властями с учетом мнения народа раз в полгода или раз в год. День и время представления отчетов заблаговременно сообщаются руководителям и народу.

- Обеспечивается участие представителей всех территорий общины в заслушивании отчетов, проводятся вопросы и ответы, а также обсуждение. По итогам дается оценка «удовлетворительно» или «неудовлетворительно».

23.14. Взаимодействие местного сообщества с другими сообществами:

- Сообщество может устанавливать отношения с соседними или другими местными сообществами по вопросам мирного сосуществования, сотрудничества, хозяйственной деятельности и другим вопросам.

- Осуществляется в соответствии с настоящим Уставом и уставами участвующих сообществ, а также письменными или устными соглашениями.

24. Совместный мониторинг и оценка.

24.1. Совместный мониторинг и оценка проводятся в целях обеспечения открытости и прозрачности при решении приоритетных вопросов местного сообщества.

24.2. Цели совместного мониторинга и оценки:

- оценка деятельности органов местного самоуправления и качества муниципальных услуг;

- контроль за реализацией программ, проектов и инициатив социально-экономического развития;

- разработка предложений по улучшению услуг и деятельности;

- мониторинг межэтнических отношений.

24.3. Для совместного мониторинга и оценки местный совет вправе создавать рабочие группы.

24.4. В состав рабочих групп могут входить депутаты местного совета, представители инициативных групп, гражданского общества и члены местного сообщества. Состав утверждается местным советом.

24.5. Рабочие группы вправе:

- анализировать данные и документы;
- проводить опросы;
- осуществлять мониторинг выполнения проектов и услуг;
- вносить предложения.

24.6. Результаты совместного мониторинга и оценки публикуются в доступной для населения форме и могут быть вынесены на обсуждение.

25. Муниципальная собственность

25.1. Муниципальная собственность – это собственность местных сообществ, находящаяся в ведении, пользовании и распоряжении органов местного самоуправления, служащая источником доходов местного самоуправления и необходимая для осуществления функций местного самоуправления в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

25.2. Местное сообщество принимает непосредственное участие в управлении и распоряжении муниципальной собственностью путем обращения в органы местного самоуправления, которые обязаны рассматривать такие обращения для принятия соответствующих мер.

25.3. Муниципальная собственность включает в себя движимое и недвижимое имущество, денежные средства и другие имущественные права, предусмотренные Законом Кыргызской Республики «О муниципальной собственности на имущество».

25.4. Ведется реестр объектов муниципальной собственности, который будет доступен для граждан.

26. Местный бюджет

26.1. Местный бюджет утверждается местным кенешем и исполняется айыл окмоту.

26.2. Местный бюджет состоит из доходов и расходов и формируется в соответствии с бюджетным законодательством Кыргызской Республики.

26.3. Проект местного бюджета и его исполнение рассматриваются открыто, по ним проводятся общественные слушания.

26.4. Утвержденный бюджет и отчет о его исполнении официально публикуются.

27. Фонд развития местного сообщества и благотворительности

Создание и финансирование фонда:

- Члены сообщества добровольно облагают себя налогом в установленном размере и вносят взносы в фонд.
- Этот вопрос обсуждается и решается на собраниях сообщества, квартальных, уличных и собраниях жильцов многоквартирных домов. Дополнительные взносы:
- Вносить взносы в фонд могут не только члены сообщества, но и другие физические и юридические лица.

Регистрация:

- Фонд является некоммерческой организацией как «Общественный фонд», проходит государственную регистрацию и действует в соответствии с законом.

Использование средств фонда:

- Средства направляются на решение вопросов местного значения и благотворительную деятельность.

Проекты могут быть различной направленности:

- Предпринимательство (Бизнес-инкубатор);
- обучение ремеслам и профессиям;
- нравственное воспитание. Отбор и финансирование проектов;
- Конкурсная комиссия (авторитетные специалисты и депутаты местного совета) рассматривает проекты.
- Одобренные проекты финансируются фондом.

28. Меры поощрения

28.1. Основания для поощрения:

- Образцовое выполнение требований Устава;
- Активное участие в решении вопросов местного значения;
- Образцовое личное и семейное поведение;
- Благотворительная и спонсорская деятельность;
- Вклад в социально-экономическое развитие территории;
- Участие в улучшении коммунальных услуг;

Виды поощрений:

- Объявление благодарности;
- Ценные подарки, денежные премии, грамоты;
- Почетные звания:
 - "Лучшая семья", "Образцовый дом", "Образцовая улица", "Образцовое село";
 - "Почетный гражданин сельского округа";
 - **Размещение на Доске почета, внесение в Книгу почета;**
- Представление к государственным наградам Кыргызской Республики.

Порядок поощрения:

Представление к поощрению: собранием жителей, судом аксакалов, общественными организациями, сельской администрацией, депутатами местного кенеша.

Особенности высших званий:

- "Почетный гражданин сельского округа" – высшее звание;
- Присваивается лицам, внесшим особый вклад в развитие.

28.2. К гражданам, активно участвующим в решении вопросов местного значения, могут применяться меры морального и материального поощрения.

28.2. Порядок применения мер поощрения определяется решениями айыл окмоту и айылного кенеша.

29. Ответственность за нарушение Устава

29.1. Должностные лица несут ответственность за нарушение Устава в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

30. Порядок принятия и изменения Устава

30.1. Устав принимается (изменяется, дополняется) местным кенешем после обсуждения на собраниях или курултаях и утверждается большинством голосов депутатов. Изменения и дополнения в Устав могут быть инициированы не менее чем одной третью членов сообщества или депутатов местного кенеша.

30.2. Устав подлежит обязательной регистрации в органах местного самоуправления в установленном порядке. Нормативный правовой акт об утверждении Устава вместе с текстом Устава после его официального опубликования направляется в территориальное подразделение Министерства юстиции для внесения в Государственный реестр.

**И. о. ответственного секретаря
Ынтымакского айылного кенеша**

Жылдызбек кызы Мерица

